

УДК 316.273

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-9147.2024.105.5>

О. А. ТРЕТЯК

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри соціології та політичних наук
Державний університет «Київський авіаційний інститут»

АРХЕТИПИ В ПОРТРЕТУВАННІ ЮДЕЇВ У НАЦИСТСЬКІЙ КІНОПРОПАГАНДІ (НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ «ВІЧНИЙ ЮДЕЙ»)

В статті розв'язано наукову проблему, сутність якої полягає в визначенні технік міфологічного конструювання як складових пропагандистської нарративізації в нацистському фільмі «Вічний юдей». В результаті проведеного аналізу встановлено, що пропагандистська нарративізація спирається на міф про арійську расу із її слідуванням архетипу героя, уособлення «здорових людей», які завжди реагували на євреїв як на персоналізацію архетипів тіні, темряви та злочинця з огидою та відразою, переводячи почуття у геноцидарні практики.

Дослідження архетипових та символічних складників у «Вічному євреї» передбачає аналіз низки технологій пропагандистської нарративізації, зокрема – 1) довірливого (загостреного) та гіперболізуючого протиставлення образів двох спільнот – арійської та семітської та 2) технології парного використання архетипів тіні та світла, героя та злодія. Перша група технологій ґрунтується на підкресленні та перебільшенні в образі семітської спільноти як втілення вселенського зла. Надалі пропагандист-наратор пропонує альтернативне розв'язання проблеми «ми або вони», яке потребує приборкання та/або знищення їх як цього самого зла.

Відзначено, що метафоризуючи юдеїв як иурів, які в стародавній період переселилися з Близького Сходу до Єгипту, мали злочинні риси і завжди були ворогами арійських народів, наратор пропонує глядацькій аудиторії демонізований образ «вічних паразитів», наділених рисами віроломства, підступності, жорстокості, підлості, прихованості, латентної кримінальності, організовано-руйнаційними схильностями, нестримною ненавистю. Юдеї у фільмі постають як економічні та політичні шахраї та глобальні заколотники, терористи, архітектори змови проти народів Європи та європейської цивілізації.

Констатовано, що портретування юдеїв як спільноти режисурою фільму відбувалося з урахуванням бінарних архетипових образів «тіні-світла» та «героя-злочинця». Воно мало викликати захоплення, екстаз, ідеалізацію арійської раси і створити її расистський расово-надцінний образ, протиставивши їй огидний, сповнений жахаючих фактоїдних подробиць образ юдеїв, чим глорифікувати як антисемітизм, так і юдеоцид.

Ключові слова: архетип, символ, образ, міф, міфологема, нацизм, антисемітизм.

Постановка проблеми. Метою нацистської пропаганди була ідеалізація нордичної раси, її вивищення над іншими культурними утвореннями людства в поєднанні з соціалізмом для представників цієї раси та відповідними ексклюзивними ідеологіями (науковим расизмом, антиюдейством, німецьким етатизмом, соціальним дарвінізмом, теорією «расової гігієни»), антикомунізмом, який поєднувався із антисемітською риторикою через найменування більшовизму «юдейським витвором», заперечення парламентського устрою та вождизм для Гітлера).

Культ особи фюрера підтримувався більшістю німців. Також нацистська пропаганда просувала політику експансії за рахунок окупації територій, приналежних іншим державам. Відповідно до ключових пунктів ідеології нацизму, викладених в програмі НСДАП (1920), Німеччина мала зреалізувати проєкт окупації життєвого простору. Цей проєкт, зокрема, включав наступні положення.

По-перше, Німеччина мала звільнити життєвий простір для свого народу і для німецькомовного населення інших держав. Це німецькомовне населення визнавалося таким, що співподіляло ідентичність німецького народу, а відповідні спільноти отримували статус «фелькіше». По-друге, йшлося про відновлення військово-політичного авторитету Німеччини як імперії, яке мало відбуватися через створення єдиної системи управління для всіх німців і німецькомовних. По-третє, мали відбутися етнічні чистки німецької території від «етнічного сміття» та «расово неповноцінних груп», насамперед – від євреїв. По-четверте, нацистська система урядування мала підтримувати беззаперечний авторитет фюрера і впроваджувати фюрер-принцип на всіх рівнях управління. По-п'яте, мало відбутися звільнення німців від впливу світового фінансового капіталу та створення механізмів державної протекції всіх форм бізнесу, творчих (вільних) та ремісничих професій.

Метою статті є визначення технік міфологічного конструювання як складових пропагандистської наративізації в нацистському фільмі «Вічний юдей».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження архетипових та символічних складників у «Вічному євреї» передбачає аналіз низки технологій пропагандистської наративізації, зокрема – 1) довольного (загостреного) та гіперболізуючого протиставлення образів двох спільнот – арійської та семітської та 2) технології парного використання архетипів тіні та світла, героя та злодія. Перша група технологій ґрунтується на підкресленні та перебільшенні в образі семітської спільноти як втілення вселенського зла. Надалі пропагандист-наратор пропонує альтернативне розв'язання проблеми «ми або вони», яке потребує приборкання та/або знищення їх як цього самого зла.

Міфологічна наративізація експлуатувала при цьому німецьку лють, яка перетворювалася на «паливо» антисемітизму. В науковій літературі

цю проблему досліджували Х. Босмайн, Ч. Джордж, Р. Леннінг, Ж. Еллюль, Е. Пратканіс, Р. Гізен, Д. Сміт [1-7].

Еллюль та Пратканіс суголосні в розумінні ненависті як фактоїдного почуття, яке набуває найбільшої поширеності саме через його зв'язок із філогенетично-давніми структурами колективної психіки. Ненависть як найбільш спонтанне і поширене почуття передбачає і припускає проєкцію тіні у формі «...приписування своїх нещастя і гріхів іншому, якого потрібно вбити, щоб забезпечити зникнення цих нещастя і гріхів» [2, с.73].

Продовженням глорифікації спільноти арійців як «полюсу світла» має бути віктимізація образу юдейської спільноти як полюсу тіні та персоніфікації негативних почуттів. Для відтворення пропагандистського нарративу з гіперболізуючим протиставленням арійської та семітської спільнот нацистська пропаганда використовувала фактоїди, себто, не підтвержені доказами факти, які через відсутність доказів або є від початку неправдивими, або сумнівними через неможливість отримання доказів в перспективі [6, с.104].

В «Вічному євреї» є наявним застосування техніки парного використання архетипів тіні та світла, героя та злодія задля ескалації колективної ненависті німців. Образ юдейської тіні створюється шляхом тваринної метафори, перенесення образу щура на образ юдеїв, які так само, як щурі, поневіряються по світу і постають як застійна хвороба німецького суспільства. Арійська спільнота протиставляється семітській як ідеалісти – матеріалістам, трударі – неробам, творці – наслідувачам, виробники реальних благ – торговцям та лихварям, нарешті, герої – злодіям.

Послугування такими технологіями має ескалувати антисемітську поведінку, яка є типовою для нацистської пропаганди, на що звертають увагу Леннінг, Босмаджян та Гізен. Сам фільм виявився мотивуючим інструментом пропаганди задля остаточного вирішення «єврейського питання», отже, стимулював масовий геноцид через підігрівання ненависті.

Виклад основного матеріалу. Фільм «Вічний юдей» презентує нацистську пропагандистську документалістику, яка має на тлі зображення неупередженого ставлення до юдеїв, сформувані негативні етнічні гетеростереотипи щодо них. В об'єктиві камери спосіб життя євреїв у супроводі голосу наратора постає як тінювий та девіантний. Жанр «неупередженого» документального фільму використовується задля створення відповідних атитюдів щодо юдеїв. Сам образ юдея постає у міфологічній перспективі як одновимірний та міфологізований. Образ юдейства в фільмі зливається із образом лихварства і торгівлі, при цьому одиничне маніпулятивно видається за загальне. Адже торгівля товарами на вулицях навряд була єдиною діяльністю в житті євреїв. В фільмі таке вірування нав'язується шляхом отождолення євреїв Польщі, яка зазнала спустошення вермахтом, із юдеями

у всьому світі. Негативна стереотипізація має викликати у реципієнтів огиду та відторгнення.

У фільмі розгортається драматична сюжетна лінія стигматизації та помсти, яка завершується останньою сценою німецького націоналістичного реваншу. На початку експоновано негативні образи юдеїв як кримінальної та паразитичної раси. Надалі ці образи співставляються з німецьким суспільством, в якому арійство представлене в позитивному контексті. У фінальних сценах фільму глядачі отримують уявлення про заходи приборкання юдеїв. Їх, мовляв, вжито нацистами для мінімізації впливу юдеїв у німецькому суспільстві. Фільм закінчується символічним зображенням (попередженням Гітлера) про остаточне розв'язання єврейського питання, якщо євреї змусять німців розпочати Другу світову війну.

На початку фільму створюється образ юдейського гетто. Наратор акцентує увагу на намаганні юдеїв приховатися за маскою цивілізованості, яка мала б відволікти від формування повного «уявлення про їхній справжній расовий характер»[8]. Цей фільм показує реальні кадри польських гетто.

При цьому наратор оповідає події військової кампанії вермахту в Польщі, яка, мовляв, «дала нам можливість по-справжньому пізнати єврейський народ». Що саме дозволяє його пізнати? Далі перераховується низка фактоїдних обставин із посиланням на Ріхарда Вагнера, наводиться його думка про «юдеїв як демонів, які стоять за розбещенням людства»[8].

В чому саме полягає це розбещення? Наратор починає із експлуатації традиційної німецької прихильності до чистоти. Він протиставляє цій чистоті схильність юдеїв до мешкання в забрудненому житлі. При цьому сама забрудненість пояснюється їх «відсутністю творчої здатності до цивілізації». Наратор виголошує, що «ці євреї (євреї польського гетто) зовсім не бідні. Після десятиліть бізнесу вони накопичили достатньо, щоб придбати пристойні комфортні будинки. Але вони живуть поколіннями в одних і тих же брудних і забитих жуками оселях. Їх не турбує оточення, вони продовжують молитися. Погойдування є частиною ритуалу читання єврейських писань» [8].

Демонізація юдеїв продовжується по лінії створення міфу про паразитичну непрацюючу спільноту. Мовляв, євреї самочинно не будуть працювати, вони є неробами з власної волі, а якщо вони і працюють, то лише під зовнішнім примусом. Неробство юдеїв пояснюється їх схильністю до торгівлі та посередництва. Адже, наголошує наратор, це їх стихія.

«Німецький військовий уряд змушує їх (юдеїв) розчищати завали. Виявляється, працювати вони не звикли, та й не люблять. Це не безпорадність, яку варто жаліти. Ці євреї не хочуть працювати, вони хочуть займатися торгівлею! Тут вони у своїй стихії. Це неправда, що юдеїв змушують займатися торгівлею, оскільки інші професії для них

закриті. Навпаки, вони охоче вітають торгівлю, оскільки вона відповідає їхньому характеру та природним нахилам» [8].

Далі наратор вдається до міфологізованого протиставлення арійства і семітства, арійської етики «високого ідеалізму» та семітської етики «низемного матеріалізму». Фокус камери встановлюється на спостереженні юдейських дітей, яким приписується «нестримний егоїзм особистості», який протиставляється «ідеалізму» арійських дітей, відповідно, «єврейська мораль, яка суперечить арійській концепції етики», і «проголошує нестримний егоїзм кожного єврея божественним законом», міфологічно протиставляється арійській етиці «служіння вищим цілям» [8]. Немає сенсу доводити, що саме таке протиставлення суперечить не просто здоровому глузду, але і генеалогії юдаїзму та християнства та наявності в останньому генетичного зв'язку з юдаїзмом.

Натомість наратор вдається до маніпулятивного викривлення самого ставлення до бізнесу в Торі. При цьому наводиться цитата з П'ятикнижжя, яка, мовляв, дозволяє лихварство юдеїв щодо неюдеїв і можливість позичати неюдеям гроші під відсотки при забороні такої практики з боку юдеїв щодо інших юдеїв, «щоб Господь благословив тебе в усіх твоїх справах». З цього робиться викривлений висновок про те, що «для євреїв ведення бізнесу є чимось святим», що виглядає як пропагандистський міф. Адже в П'ятикнижжі йдеться не про «святість» бізнесу і торгівлі, а про необхідність їх освячення (отримання благословення Бога). Інакше який сенс в благословеннях?

Наратор продовжує міфологічну демонізацію юдейства через іміджбілдінг непродуктивного народу, який не створює ніяких матеріальних та духовних цінностей. Юдеї, мовляв, це народ, для якого єдиною цінністю виступають гроші. Арійство міфологічно протиставляється юдейству, бо у арійської людини виявляються будівничі інтенції. «Арійська людина надає почуття цінності кожній діяльності. Вона хоче створити щось варте уваги, їжу чи одяг, будинки чи машини, витвори мистецтва чи щось інше, що має цінність для всіх. Нею керує почуття відповідальності за свої досягнення» [8].

Наратор приписує юдеям ключову ініціативу в створенні посередницької інфраструктури – банків, магазинів, стендів (виставок), складів. Ставлення юдеїв до інших народів в такій логіці інструменталізується: інші народи потрібні юдеям просто як ринок збуту. Перетворення інших (як впливає із міфологічної логіки наратора – арійських) народів на ринок збуту юдеїв зумовлено їх ціннісними розбіжностями.

Тут виразно простежується описана у праці В. Зомбарта міфологічна і архетипова дихотомія лицаря і буржуа. Арійські народи – лицарські і продуктивні. Вони будують житло, виробляють їжу, пишуть музику і малюють картини. Вони осяюють світ сонцем творчості. Юдеї – народ нетворчий, адже він лише «купує і продає, але нічого не виробляє», залишаючи «виробництво робітникам і фермерам приймаючої країни» [8].

Надалі відбувається ескалація демонічного нарративу і подальша стигматизація юдеїв. Для цього використовується метафора паразитів, які живляться чужими поживними речовинами та енергією організма-господаря. При цьому юдейський паразитизм, в презентації наратора, викликає ті самі наслідки, що і біологічний паразитизм в природі – хвороби і смерть організма-господаря. «Євреї — це народ без фермерів і робітників, раса паразитів. Скрізь, де на тілі нації є рана, вони закріплюються і харчуються організмом, що розкладається. Вони роблять бізнес на хворобах націй, і тому намагаються поглибити та продовжити всі стани хвороби» [8].

Нараторові вдається стигматизувати також історію юдейської діаспори, даючи при цьому натяк на своєрідну теорію змови серед юдеїв різних держав. Мовляв, чи беремо ми польських, німецьких, палестинських юдеїв – це неістотно. Бо попри їхню географічну розділеність вони виявляються культурно однорідними. В чому виявляється їх культурна однорідність? Риторично-очевидна відповідь наратора не відзначається вигадливістю і винахідливістю. На юдеях, мовляв, лежить стигма грабіжників, адже вони грабували інші народи через торгівлю і лихварство, стаючи повсюдно небажаними.

Наратор далі вдається до відвертої фальсифікації історичних подій, зображуючи вигнання юдеїв з Єгипту як результат їх торгово-лихварського способу життя. «Коли сільські фермери та інші єгиптяни повстали проти іноземних лихварів і спекулянтів... вони оселилися там, нещадно грабуючи культурно вищих законних жителів» [8]. Зрозуміло, що йдеться про період єгипетського рабства, в умовах якого навряд чи йшлося про якусь торгівлю або лихварство. В Єгипті, як говорить книга «Вихід» було прийнято спеціальний закон про вбивство юдейських немовлят чоловічої статі. Це розпорядження фактично було адресоване повивальним бабцям, які мали лишати в живих юдейських дівчаток і вбивати немовлят чоловічої статі.

Режисура фільму і оператори послугуються монтажем для створення відразливого і відлякуючого етностереотипу. Образи євреїв з польського гетто поєднуються із зображеннями щурів. Такий монтаж дозволяє накласти один образ на інший для викликання почуття відрази. Декілька кадрів із фільму запаралелює спільноти щурів та юдеїв. Ось в кадрі знято зграю щурів, яка вибігає із каналізаційного отвору. Слідом за цією зйомкою зафільмовано юдейську юрбу на вулиці гетто в Лодзі[8].

Сфокусованість на юдейських обличчях із ознаками виснаженості в натовпі супроводжується твердженням наратора про шкідництво пацюків та їх появу у громадських місцях як поширювачів бруду та хвороб. Цей образ запаралелюється з образом юдеїв під кутом зору опису у них здатності до етнічної мімікрії та утворення зграй. Юдеї-паразити, так само, як і щурі, знищують все корисне і поширюють небезпечні хвороби. Вони, так само, як і щурі, мігрують

зграями. Наратор приписує юдеям підступність, боягузтво, жорстокість. При цьому щурі, мовляв, не можуть змінювати образ своєї зовнішності, а от юдеї – можуть.

Расові чужості в поданні наратора «Вічного юдея» цим не вичерпуються. Біологічна метафора паразитизму з щурів на юдеїв доповнюється кримінальною стигматизацією юдеїв через наведення наратором соціологічного фактоїду із «статистики злочинності». Фактоїди взагалі є частиною пропаганди і пропагандистського дискурсу, і вони набувають підвищеної «переконливості» за обставин наведення хибних цифр.

«Юдейська нація-паразит, – продовжує далі наратор, – є відповідальною за значну частину міжнародної злочинності. У 1932 році на євреїв, які складали лише 1% населення світу, припадало 34% світових торговців наркотиками, 47% пограбувань, 47% хибних азартних ігор, 82% міжнародних злочинних організацій і 98% торговців проституцією. Найпоширеніші вирази в жаргоні міжнародних гангстерів і злочинців походять від слів на івриті та ідиші» [8].

Шахрайство подається у фільмі як універсальна юдейська стратегія. Воно стає можливим завдяки вдалій етнічній асиміляції та притумленню етнічних інстинктів розрізнення своїх і чужинців. Наратор фільму вказує на вищу спритність, порівняно із іншими, юдеїв Берліну, яким вдалося через етнічну мімікрію обдурити «людей без добрих інстинктів». При цьому увага акцентується на небезпеці саме через чужість юдеїв тим чи іншим приймаючим націям. В такий спосіб розгвинчується ксенофобія та культивується почуття огиди.

В фільмі фігурує кадр з історії родини Ротшильдів, яка влаштує травестію перед прибуттям податкових інспекторів, намагаючись через перевдягання у бідніший одяг здійснити окозамилування некритично налаштованих чужинців. «Тут ми показуємо сцену з фільму про родину Ротшильдів. Його зробили американські євреї, очевидно, як данину пам'яті одному з найвидатніших імен в єврейській історії. Вони вшановують свого героя у типово єврейській манері, захоплюючись тим, як старий Мейер Амшель Ротшильд обманом свою державу, вдаючи бідність, щоб уникнути сплати податків» [8].

В параноїальному світобаченні нацистської пропаганди юдеї як космополітична спільнота формує всесвітню змову проти інших народів. Для цього юдеями використовуються міжнародні банківські (фінансові) інструменти. Юдеї, в поданні наратора, прибирають їх до рук для того, щоб отримати міжнародний вплив та «тероризувати світові обміни, світову думку та світову політику». Приклади Ротшильдів та Варбургів, Шиффів та Унтермайерів – юдеїв в США, Англії, Франції та Німеччині, – мають створити образ всесвітньої павутини.

Міф про вселенську змову юдеїв проти інших народів в сучасних умовах доповнюється теоріями глобалістичної змови. Їх демографічній меншості контрастивно протиставляється глобальність впливу, а з іншого боку – виняткові лицедійські здібності. «Хоча вони

утворюють лише 1% населення Землі, їхній капітал дозволяє їм тероризувати світові обміни, світову думку та світову політику. Нью-Йорк сьогодні є головним центром єврейської влади. Нью-йоркською фондовою біржею, фінансовим центром світу, керують такі єврейські банкіри, як Кун, Леб, Варбург, Ганауер, Вертхайм, Левізон, Селігман, Гуггенгайм, Вольф, Шифф, Штраус, Штем і так далі».

Галерея юдеїв-лицедіїв має за задумом режисури ще більше демонізувати образ всесвітнього єврейства, яке полюбляє перебувати в затінку і при цьому в прямому сенсі слова «правити танок». «Ці єврейські королі фінансів люблять розігрувати свою владу залаштунками та залишатися поза центром уваги. Зовні вони цілком пасують своїм господарям. Виглядають майже як справжні американці» [8].

Наратор перераховує банківсько-фінансову олігархічну еліту: «Бернард Барух, єврейський фінансовий радник і друг американського президента в образі розумного громадянина США Отто Кана, єврейського банкіра з Уолл-стріт, насолоджується своєю роллю англосаксонського лорда. Єврейські банкіри Варбург та Шифф, єврейський юрист і ненависник Німеччини Семюель Унтермайер. Професор Фелікс Франкфуртер, єврейський юридичний радник американського президента. Герберт Леман, єврейський губернатор штату Нью-Йорк, Лагуардія, наполовину єврей, мер Нью-Йорка. Генрі Моргентау, єврейський міністр фінансів США» [8].

Власне, весь перерахунок відбувається з тією метою, щоб підвести глядачів до висновку про націонал-зрадництво і про потребу позбавитися євреїв як етнічної групи, яка нанесла Німеччині удар ножем в спину у часи її безпорадності після Веймарської революції.

«Єврей, – резюмує наратор, – залишається безрідним паразитом, навіть коли він перебуває при владі, бо його влада походить не від його власної сили. Це триває лише до тих пір, доки його введені в оману господарі бажають нести його на своїх спинах. Згадайте ті трагічні дні, коли Німеччина лежала безпорадною» [8].

Висновки. Таким чином, «Вічний юдей» як один з витворів нацистської пропаганди не тільки створює спотворений образ єврейства, але й демонізує життя юдеїв як «паразитичної раси», використовуючи для цього отримані з реального життя фактоїди. При цьому пропагандистська наративізація спирається на міф про арійську расу із її слідуванням архетипу героя, уособлення «здорових людей», які завжди реагували на євреїв як на персоналіфікацію архетипів тіні, темряви та злочинця з огидою та відразою, переводячи почуття у геноцидарні практики. Метафоризуючи юдеїв як шурів, які в стародавній період переселилися з Близького Сходу до Єгипту, мали злочинні риси і завжди були ворогами арійських народів, наратор пропонує глядацькій аудиторії демонізований образ «вічних паразитів», наділених рисами віроломства, підступності, жорстокості, підлості, прихованості, латентної кримінальності, організовано-руйнаційними схильностями, нестримною

ненавистю. Юдеї у фільмі постають як економічні та політичні шахраї та глобальні заколотники, терористи, архітектори змови проти народів Європи та європейської цивілізації

Портретування юдеїв як спільноти режисурою відбувалося з урахуванням бінарних архетипових образів «тіні-світла» та «героя-злочинця». Воно мало викликати захоплення, екстаз, ідеалізацію арійської раси і створити її расистський расово-надцінний образ, протиставивши їй огидний, сповнений жахаючих фактоїдних подробиць образ юдеїв, чим глорифікувати як антисемітизм, так і юдеоцид.

Список використаної літератури

1. Bosmajian, H.-A. The sources and nature of Adolf Hitler's techniques of persuasion. *Central States Speech Journal*, 1960, V.25, pp. 240-248.
2. Ellul, J. *Propaganda: The formation of men's attitudes*. New York: Vintage Books, 1973, 320 p.
3. George, C. Hate Propaganda. In H. Tumber, & S. Waisbord (Eds.), *The Routledge Companion to Media Disinformation and Populism* (1st ed.). Routledge, 2021, 608 p.
4. Giesen, R. *Nazi propaganda films: A history and filmography*. Jefferson, NC: McFarland & Company, Inc, Publishers., 2003, 287 p.
5. Lanning, R. Irrationalism: The Foundation of Hate Propaganda. *Journal of Hate Studies*, 2012, 10(1), pp. 49-71. Retrieved from: <http://journals.gonzaga.edu/index.php/johs/article/view/178>.
6. Pratkanis, A. & Aronson, E. *Age of propaganda: The everyday use and abuse of persuasion*. New York: Henry Holt and Company, 2001, 416 p.
7. Smith, D. N. (1996). The social construction of enemies: Jews and the representation of evil. *Sociological Theory*, 14(3), pp. 203-240.
8. Taubert, E. (Writer). & Hippler, F. (Director). (1940). *Der Ewige Jude* [Motion Picture]. Germany.

Tretiak O. A. Archetypes in the portrait of Jews in Nazi film propaganda (using the example of the film "The Eternal Jew")

The article solves a scientific problem, the essence of which is to identify the techniques of mythological construction as components of propaganda narrative in the Nazi film «The Eternal Jew». As a result of the analysis, it was established that propaganda narrative is based on the myth of the Aryan race with its following of the archetype of the hero, the personification of «healthy people», who always reacted to Jews as a personification of the archetypes of the shadow, darkness and the criminal with disgust and aversion, translating feelings into genocidal practices.

The study of archetypal and symbolic components in «The Eternal Jew» involves the analysis of a number of technologies of propaganda narrative, in particular – 1) arbitrary (sharpened) and hyperbolic opposition of images of two communities – Aryan and Semitic and 2) the technology of paired use of the archetypes of shadow and light, hero and thief. The first group of technologies is based on emphasizing and exaggerating the image of the Semitic community as the embodiment of universal evil. Later, the propagandist-narrator offers an alternative solution to the problem of “us or them,” which requires taming and/or destroying them as this very evil.

It is noted that by metaphorizing the Jews as rats, who in ancient times migrated from the Middle East to Egypt, had criminal traits and were always enemies of the Aryan peoples, the narrator offers the audience a demonized image of "eternal parasites," endowed with traits of treachery, deceit, cruelty, meanness, concealment, latent criminality, organized destructive tendencies, and unbridled hatred. The Jews in the film appear as economic and political swindlers and global rebels, terrorists, architects of a conspiracy against the peoples of Europe and European civilization.

It has been established that the film's portrayal of Jews as a community was based on binary archetypal images of «shadow-light» and «hero-villain.» It was intended to evoke admiration, ecstasy, and idealization of the Aryan race, and to create a racist, racially overvalued image of it, contrasting it with a disgusting, fact-filled image of Jews, thereby glorifying both anti-Semitism and Judeocide.

Key words: *archetype, symbol, image, myth, mythologeme, Nazism, anti-Semitism.*